

Kovařík, Z.: Profesní motivace pracovníků Policie České republiky

Vydal Tribun EU s.r.o., Brno 2010, 174 s., ISBN 978-80-7399-981-0

Problematica výskumu profesnej motivácie pracovníkov Policie ČR je spoločným výstupom dvoch čiastkových úloh, ktoré vychádzajú z výskumného zámeru Policajnej akadémie ČR v Prahe na obdobie 2004 – 2008 „Aktuálne problémy rozvoja policajných vied a transferu ich poznania do praxe“. Ide o čiastkovú úlohu 2/4: Výskum percepcie ľudskej bezpečnosti u príslušníkov Hasičského záchranného zboru v kontexte ich hodnotovej orientácie (zodpovedný riešiteľ Dr. Bc. Ján Šugár, CSc.) a o čiastkovú výskumnú úlohu 4/2: Empirický výskum policajnej problematiky a možnosti štatistických procedúr jeho riešenia (zodpovedný riešiteľ Dr. Zdeněk Kovařík, CSc.).

Recenzovaná monografia vychádza z dlhoročnej a kvalitnej výskumnej činnosti zameranej na problémy policajného prostredia, s dôrazom na analýzu jeho vnútorných javov a súvislostí, podmienok života a práce policajtov, kvality profesijnej pripravenosti, osobnostného profilu a postojov policajtov k svojej profesii a k výkonu služby v Polícii Českej republiky a obohacuje matematicko-štatistickú analýzu empirických údajov. V monografii sa nadväzuje na skúsenosti z matematicko-štatistickej analýzy výskumných údajov získaných a publikovaných do roku 2003 (viď napr. Z. Kovařík: Problémy vzťahu policistů ke službě., Vydavatelství Police history, Praha 2003), ako aj neskôr (viď napr. Kovařík, Z. a kol. Úvod do počítačové analýzy vícerozměrných úloh z policejní praxe. Policejní akademie České republiky, 2006. 208 s.).

Prvá kapitola (I. časť) predstavuje úvod do teórie a metodológie výskumu profesijnej motivácie pracovníkov Policie ČR. Zvolené prístupy k výskumu profesijnej motivácie považujem v súčasnosti za prijateľné a progresívne. Sú dostatočne teoreticky rozpracované, sú odôvodnené a výskumne testované a štandardizované. Objektom výskumu je profesijná motivácia príslušníkov Policie ČR. Predmetom výskumu je analýza vybraných zložiek profesijnej motivácie s ťažiskom na pracovnú spokojnosť, vzťah k organizácii a hodnotovú orientáciu príslušníkov Policie ČR. Hlavný cieľ spočíva v získavaní poznatkov o vymedzených zložkách profesijnej motivácie so zámerom optimalizácie riadiacej činnosti a vedenia ľudí v Polícii ČR. Oceňujem pružnosť a tvorivosť postupov pri práci s vytýčenými hypotézami.

Druhá kapitola (II. časť) sa zaoberá problematikou výberového súboru a použitými matematicko-štatistickými metódami aplikovanými na analýzu štruktúry vo výskume profesijnej motivácie pracovníkov Policie ČR. Vzhľadom na predmet skúmania bola na empirický výskum využitá najmä metóda otázok, a to z dôvodu, že iným spôsobom bolo prakticky nemožné získať potrebné informácie. Uvedený spôsob ďalej zabezpečil aj nevyhnutnú anonymitu pri zbere dát, a tak aj väčšiu vierohodnosť získaných údajov. Ďalšími metódami a technikami bolo štúdium, analýza a využitie teoretických poznatkov z dostupných zahraničných a domácich literárnych prameňov. Výskum je teda založený tak na vlastných skúsenostiach, ako aj na zdôvodnených teoretických východiskách a v praxi realizovaných, štandardizovaných technikách, ktoré majú široké uplatnenie aj v zahraničí. Vzhľadom na to, že predmetom výskumu sú predovšetkým javy sociálnej psychologickéj povahy, ktoré sú mnohostranne podmienené, boli vhodne zvolené moderné viacrozmerné metódy na analýzu dát.

Zhrnutím výsledkov kontroly reprezentatívnosti výskumného výberového súboru je možné konštatovať, že kvalita výberového súboru je dobrá a zovšeobecňovaním výsledkov výskumu na celú populáciu pracovníkov Policie ČR by odchýlky od skutočného stavu nemali byť veľké.

V tretej kapitole (III. časť) sú prezentované výsledky výskumu pracovnej spokojnosti pracovníkov Polície ČR vrátane príslušníkov Hasičského záchranného zboru so šikovným využitím korešpondenčnej analýzy a korešpondenčných máp. Okrem celkovej pracovnej spokojnosti sú analyzované jej jednotlivé položky. Ďalej sa rozoberajú súvislosti medzi celkovou pracovnou spokojnosťou a vybranými demografickými charakteristikami výberového súboru. Analýza poskytuje rad poznatkov, v ktorých aspektoch pracovnej činnosti je vysoká spokojnosť a naopak, v ktorých prevažuje nespokojnosť. Zistenia významných vzťahov medzi kategóriami pracovnej spokojnosti a sociodemografickými znakmi respondentov by mohlo byť využité na vypracovanie účinnejších sociotechnických opatrení v predmetnej oblasti zo strany policajného manažmentu.

Vo štvrtej kapitole a piatej kapitole (IV. a V. časť) sa prezentujú výsledky výskumu vzťahu policajtov a občianskych zamestnancov k Polícii ČR a výsledky výskumu ich hodnotových orientácií. Z výskumného hľadiska sa pri analýze „vzťahu k organizácií“ oprávnenie vychádza z emocionálnej stránky (emocionálny vzťah k organizácii) a formálneho vzťahu k organizácii (existenčný vzťah k organizácii). Z tohto pohľadu bolo vhodné využitie najmä techniky OCQ aj vo výskumnom súbore policajtov a občianskych zamestnancov. Získané údaje sú starostlivo štatisticky spracované a kvalitatívne vhodne interpretované. Osobitná pozornosť je venovaná emocionálnej zložke vzťahu pracovníkov k Polícii ČR, na jej diagnostikovanie boli využité aj metódy izraelského psychológa S. Schwartze a Eysenkov osobnostný dotazník (EPQ-RK). Hodnotu ich využitia umocňuje štatistické spracovanie získaných údajov.

Šiesta kapitola je venovaná zhrnutiu záverov z testovania pracovných hypotéz. Prvá hypotéza predpokladala, že u pracovníkov Polície ČR je možné očakávať prevažujúcu pozitívne orientovanú pracovnú spokojnosť aj vzťah k Polícii ČR. Zhruba 38 % respondentov je s prácou spokojných, opačného názoru je asi 21 %. Pozitívny vzťah k Polícii ČR uviedlo takmer 48 % respondentov, opačný názor vyjadrilo 29 % respondentov. Výskum ukázal, že pracovníci polície ČR pôsobiaci v Prahe sú s prácou výrazne menej spokojní ako pracovníci pôsobiaci v ostatných regiónoch.

Tretia pracovná hypotéza predpokladala, že na rozdielnu úroveň pracovnej spokojnosti aj vzťah k organizácii bude pôsobiť identifikačné zaradenie, predovšetkým pohlavie, fyzický vek, dĺžka praxe, vzdelanie, pracovná pozícia, stupeň pracovného zaradenia a pracovný pomer.

Významnejšie rozdiely v pracovnej spokojnosti boli zistené medzi ženami a mužmi. Ženy sú v práci spokojnejšie (55,8 %) ako muži (45,8 %). Ďalšie výsledky ukazujú, že existuje vplyv veku na úroveň pracovnej spokojnosti aj vzťahu k Polícii ČR. Pracovníci nad 37 rokov fyzického veku sú v práci spokojnejší (55,5 %) ako mladší pracovníci (43,4 %). Obdobne platí, že pracovníci nad 37 rokov majú kladnejší vzťah k Polícii ČR (52 %) ako mladší pracovníci (45 %).

Vplyv organizačného stupňa pracovného zaradenia nie je možné zamietnuť. Pracovníci z vyšších stupňov sú v práci spokojnejší (54 %) ako pracovníci zaradení na najnižšom stupni (40,7 %) a majú pozitívnejší vzťah k Polícii ČR (kraj 59,2 %, okres 50,9 %) ako ostatní (42,2 %).

Ďalej bolo zistené, že je možné očakávať záporný vplyv na skladbu profesijnej motivácie pracovníkov Polície ČR, ktorí vykazujú vyššie hodnoty neuroticizmu a psychotizmu.

Záver:

Výskum profesijnej motivácie pracovníkov Polície ČR priniesol rad zaujímavých a niekedy pozoruhodných poznatkov, ktoré zvyrazňujú nutnosť ďalšej analytickej, rozborovej a hodnotiacej činnosti na všetkých stupňoch policajného manažmentu. Aktuálna je stále

požiadavka pripravovať policajtov na výkon funkcií nielen v profesijno-odbornej rovine, ale aj v oblasti sociálnej kompetencie. Vo výskumnej činnosti ďalej získavať nové poznatky o účinnejších postupoch utvárania motivačnej štruktúry pracovníkov Polície ČR.

Vedecká monografia je spracovaná s využitím najnovších poznatkov z relevantných oblastí, vhodne využíva odbornú terminológiu a v potrebnom rozsahu nové pojmy vymedzuje. Vychádza z vlastného výskumu, je spracovaná do potrebnej hĺbky a originálnym spôsobom, najmä v oblasti štatistického spracovania výskumných dát. Štylistická a jazyková úroveň je veľmi dobrá.

PhDr. Cyril Kostík, CSc.